

ТЕМА / ПРОЦЕСУАЛЬНІ ДИВЕРСІЇ

Які процесуальні диверсії можна назвати деструктивними, а які конструктивними процесуальними діями?
В яких випадках здійснення процесуальних диверсій може бути виправданим?

Богдан СЛОБОДЯН, юрист ЮК FCLEX

Так звані процесуальні диверсії пов'язують з цілеспрямованими діями сторони процесу, спрямованими на затягування чи ускладнення розгляду справи. У зв'язку з цим у процесуальних диверсіях досить складно побачити конструктивний чи виправданий зміст, адже вони є формою

зловживання процесуальними правами без формального порушення процесуальних норм.

Очевидно, найбільш деструктивною формою процесуальних диверсій, які досі активно використовуються відповідачами в цивільному процесі, є оскарження ухвали про відкриття провадження у справі. У господарському процесі зберігається практика пред'явлення безпідставного зустрічного позову з подальшим оскарженням ухвали про його повернення в апеляційному та касаційному порядку. Використання таких нехитрих методів дає змогу зацікавленій стороні затягнути розгляд справи мінімум на декілька місяців. Проте такі дії позбавлені реального процесуального змісту — це лише технічні способи затягування розгляду.

У цьому контексті схожим методом є ініціювання паралельних пов'язаних спорів із спробами зупинення розгляду основного спору. Вчинення таких дій призводить до надмір-

➤ ДИВЕРСІЇ Є ФОРМОЮ ЗЛОВЖИВАННЯ ➤ ПРОЦЕСУАЛЬНИМИ ПРАВАМИ БЕЗ ФОРМАЛЬНОГО ПОРУШЕННЯ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ НОРМ

ного ускладнення процесуальних відносин між сторонами та відволікання позивача від основного позову.

Не меншою популярністю користується ще один метод — залучення до розгляду справи компанії-нерезидента. Такі випадки найчастіше зустрічаються в корпоративних та пов'язаних з ними спорах, де наявний іноземний елемент. Повідомлення нерезидентів про справу має здійснюватися судами з дотриманням правил, визначених Конвенцією про вручення за кордоном судових та позасудових документів у цивільних або комерційних справах від 19 жовтня 2000 року, що на практиці означає зупинення/відкладення провадження на шість місяців. Цього часу більш ніж достатньо відповідачу для продажу майна, корпоративних прав тощо.

Таким чином, процесуальні диверсії можуть бути виправдані лише у випадках реального прагнення сторін врегулювати спір у позасудовому порядку та ведення переговорів щодо мирного вирішення. У такому випадку додатковий час, отриманий у результаті процесуальної диверсії, може допомогти сторонам отримати взаємовигідне вирішення конфлікту.

Які процесуальні диверсії можна назвати деструктивними, а які конструктивними процесуальними діями?

Юлія СИЗОНЕНКО, молодший юрист судового департаменту АО AVER LEX

Основною метою застосування процесуальної диверсії є навмисне затягування розгляду справи як безпосередньо під час судового розгляду, так і для ускладнення подальшого виконання рішення суду.

На сьогодні процесуальні диверсії, на жаль, мають місце чи не в кожному судовому розгляді, зокрема подання клопотань про перенесення розгляду справи, заяв про забезпечення позову або доказів, зустрічних позовних заяв, клопотань про призначення експертизи тощо. Також можуть бути ситуації, за яких сторона спору подає позов для захисту певного права від формальних порушень для зупинення розгляду основної справи та затягування її вирішення по суті.

Потрібно наголосити, що йдеться про тактичний прийом, а не про повноцінну стратегію, адже процесуальна диверсія лише частково, хоч зазвичай і на тривалий час, блокує переваги опонента, відволікає його від суті проблеми, проте не вирішує спір остаточно (звісно, винятки, які підтверджують

➤ ПРОЦЕСУАЛЬНІ ДИВЕРСІЇ ➤ Є АПРІОРІ ДЕСТРУКТИВНИМИ ДЛЯ НАЛЕЖНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ СУДОВОЇ СИСТЕМИ

правило, ніхто не заперечує).

Тобто процесуальні диверсії є апріорі деструктивними для належного функціонування судової системи та забезпечення права на справедливий суд.

Є також низка випадків, коли затягування справи є взаємовигідним для сторін спору, зокрема бажання сторін укласти мирову угоду, яку в подальшому буде визнано судом, або ж отримання сторонами беззаперечних доказів у справі, створення юридичних фактів для визначення зручної територіальної підсудності тощо.

Отже, на відміну від деструктивних процесуальних диверсій, конструктивні процесуальні дії спрямовані на вирішення правового конфлікту в цілому і призводять до всебічного розгляду судової справи та належного захисту прав і законних інтересів клієнта.